

Latvijas Zinātņu akadēmija

ARTURA BALKLAVA VĀRDBALVA 2023

DR.PHYS. VIRGĪNIJA VĪTOLA

LZA Artura Balklava balva 2023. gadā piešķirta Dr.phys. **Virgīnijai Vītola** (LU Cietvielu fizikas institūts) par zinātnes popularizēšanu un neatlaidīgu darbu jauniešu piesaistīšanā zinātnei.

Zinātnisko darbu Latvijas Universitātes Cietvielu fizikas institūtā (LU CFI) Virgīnija Vītola uzsāka 2007. gadā. Viņas darbība jau kopš tā laika ir bijusi saistīta ar dažādiem ilgi spīdošiem materiāliem, scintilatoriem un citiem optiskajiem materiāliem. Par ilgi spīdošiem materiāliem veikta gan bakalaura, gan maģistra, gan arī doktora darba izstrāde. 2020. gadā Virgīnija Vītola kļuva par LZA jauno zinātnieku balvas laureāti, kas tika piešķirta par darbu "Elektroniskie ierosinājumi un procesi luminiscentā ilgi spīdošā SrAl₂O₄ materiālā".

Papildus zinātniskiem panākumiem Virgīnija Vītola no 2014. gada līdz 2020. gadam vadīja vienu no lielākajiem Latvijas izglītības projektiem fizikās jomā skolēniem – Latvijas Universitātes Jauno fiziķu skolu, kas ik mēnesi pulcē apmēram 300 skolēnus, kas ar interaktīvu lekciju un praktisku darbu palīdzību apgūst fiziku.

Katru gadu Optisko materiālu laboratorijā Virgīnija Vītola vadījusi vairākus skolēnu zinātniski pētnieciskos darbus un lekcijas dažādām skolām par optiskajiem materiāliem.

Virgīnija Vītola arī vada ikgadēju skolēnu izglītojošu nometni-semināru Alfa, kas pulcē valsts eksakto zinātņu olimpiāžu uzvarētājus, kā arī veido uzdevumus skolēnu konkursam "Eksperiments". Darbs ar skolēniem sniedz lielu ieguldījumu nākotnes zinātnieku audzināšanā un sabiedrības izglītošanā - to pierāda skolēnu, kas ir piedalījušies Jauno Fiziķu skolā un citos nosauktajos izglītības pasākumos, turpmākās studiju un karjeras izvēles eksakto zinātņu jomā.

2006. gadā Latvijas Zinātņu akadēmija iedibināja Artura Balklava vārdā nosaukto balvu par izciliem sasniegumiem zinātnes popularizēšanā. Arturs Balklavs (1933-2005) studējis fiziku Latvijas Valsts universitātes Fizikas un matemātikas fakultātē (1951-1956). Aspirantūru PSRS Zinātņu akadēmijas Pulkovas astronomijas observatorijā pabeidza ar disertācijas par "Laukumveida zvaigžņotās debess objektu radiospožuma sadalījumu redukcija" aizstāvēšanu 1963. gadā, kļūdam par pirmo radioastronomijas speciālistu Baltijā. Vadījis LZA Radioastrofizikas observatoriju no 1969. gada, pēc tam LU Astronomijas institūtu no 1997. gada līdz mūža beigām. Arturs Balklavs devis ievērojamu ieguldījumu zinātnes popularizēšanā, gan kā atbildīgais redaktors Latvijā vecākajam populārzinātniskajam žurnālam "Zvaigžņotā Debess", gan rakstot populārzinātniskas brošūras; viņš ir bijis autors un līdzautors ap 600 populārzinātniskiem un publicistiskiem rakstiem. 2017. gadā Artura Balklava vārdā nosaukts Baldones observatorijā 2009. gadā atklātais asteroīds "457743-Balklavs".